

*XXXII. Výroční sjezd České kardiologické společnosti
4.-7. květen 2024, Brno*

Specifika terapie srdečního selhání u seniorů

Radek Pudil

*1.interní kardioangiologická klinika
LF UK a FN Hradec Králové*

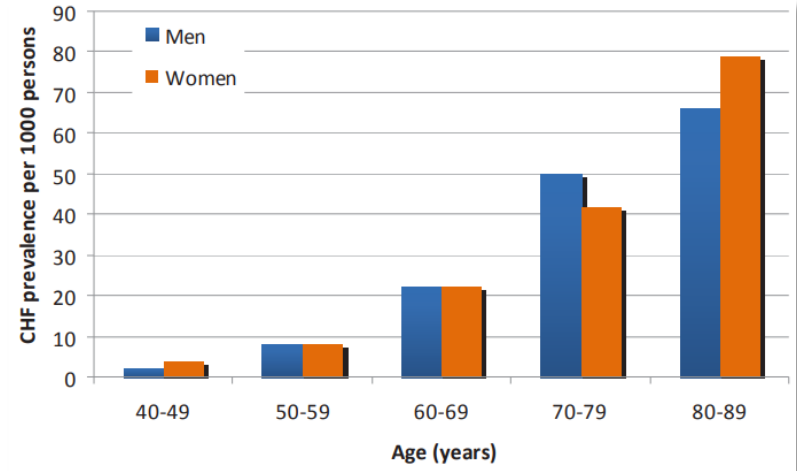

Epidemiologická data

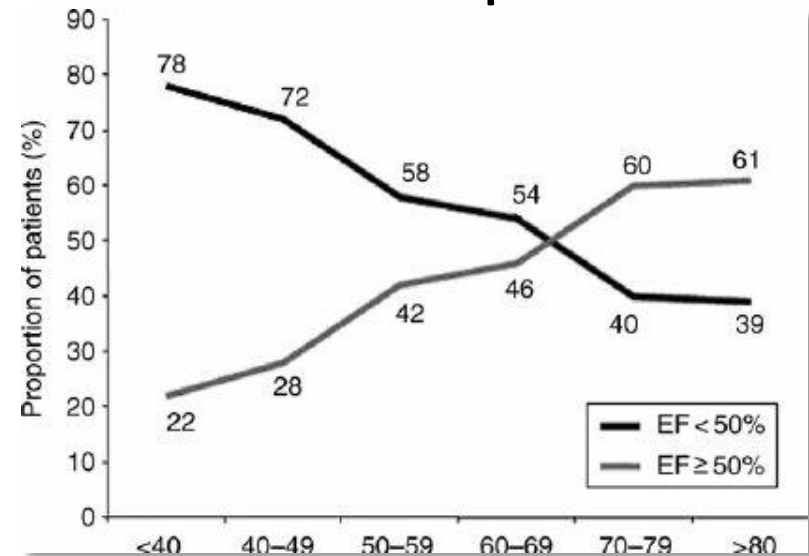
Výskyt:

- **incidence (Evropa):**
  - celá populace: 3/1000 osob/rok
  - dospělí: 5/1000 osob/rok
- **prevalence:**
  - 1-2% celé populace
  - narůstá s věkem (nad 70 let: 10%)
- **poměr typů selhání:**
  - s věkem narůstá podíl HFpEF

Prevalence podle věku

Poměr HFrEF a HFpEF dle věku

Změny kardiovaskulárního systému s věkem

Věkem podmíněná remodelace myokardu:

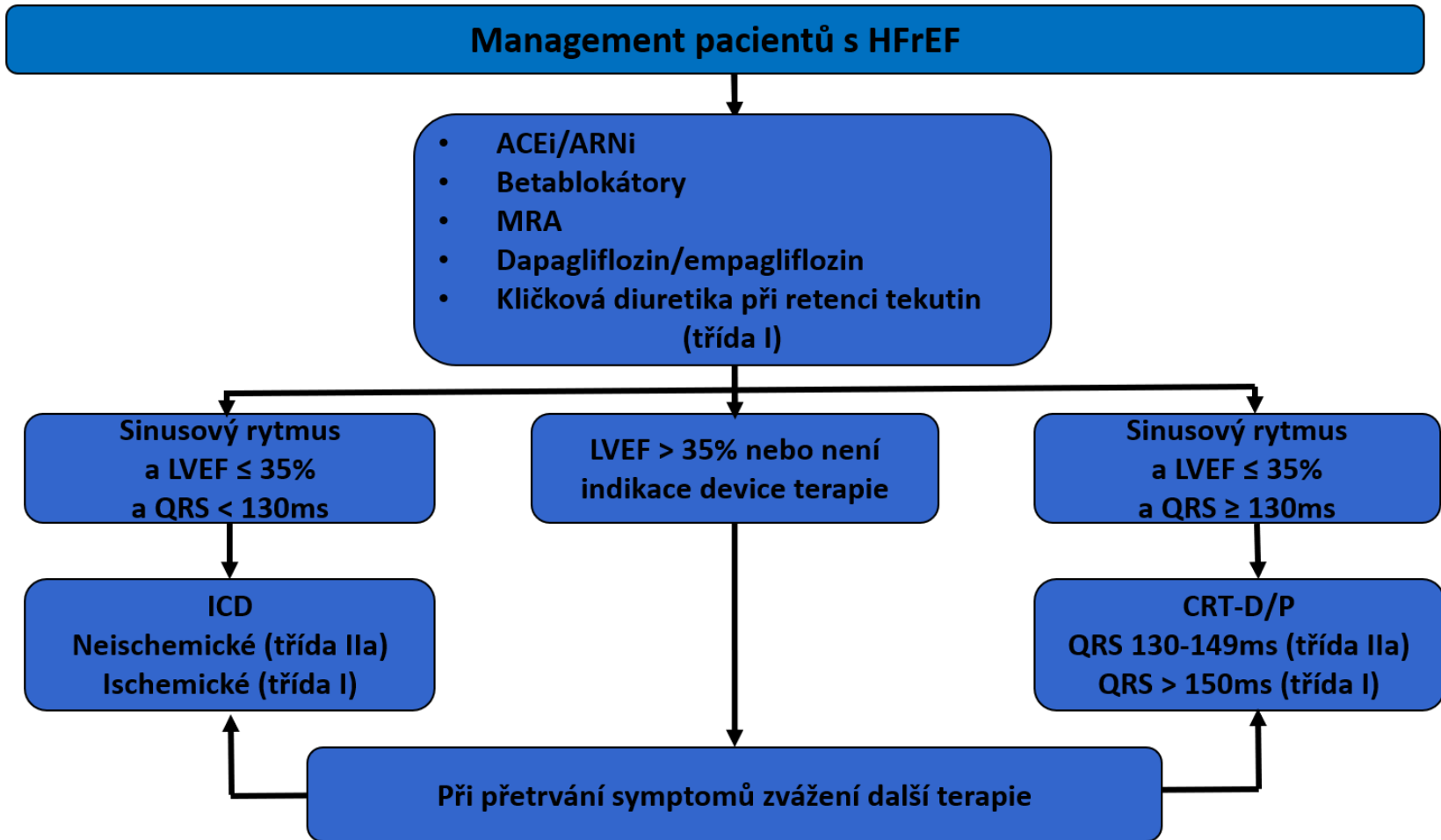
- **strukturální změny:**
  - ↓ masy myokardu komor (0,3g/rok)
  - ukládání amyloidu (ATTRwt)
  - změny extracelulární matrix
  - úbytek myokardu levé komory
- **morfologické změny**
  - změny geometrie levé i pravé komory
  - změny velikosti síní
- **funkční změny**
  - systolická funkce (↓ kontraktivity při námaze)
  - diastolická funkce (↓ poddajnosti → ↑ tuhosti stěny LK)
- **ostatní faktory:**
  - **vascular aging**
  - **komorbidity** (↓ funkce ledvin a jater - ↓ eliminace léčiv)

Farmakoterapie srdečního selhání u seniorů

Terapie HF ve vyšším věku

Všechny léčebné skupiny mají příznivá data i pro terapii seniorů

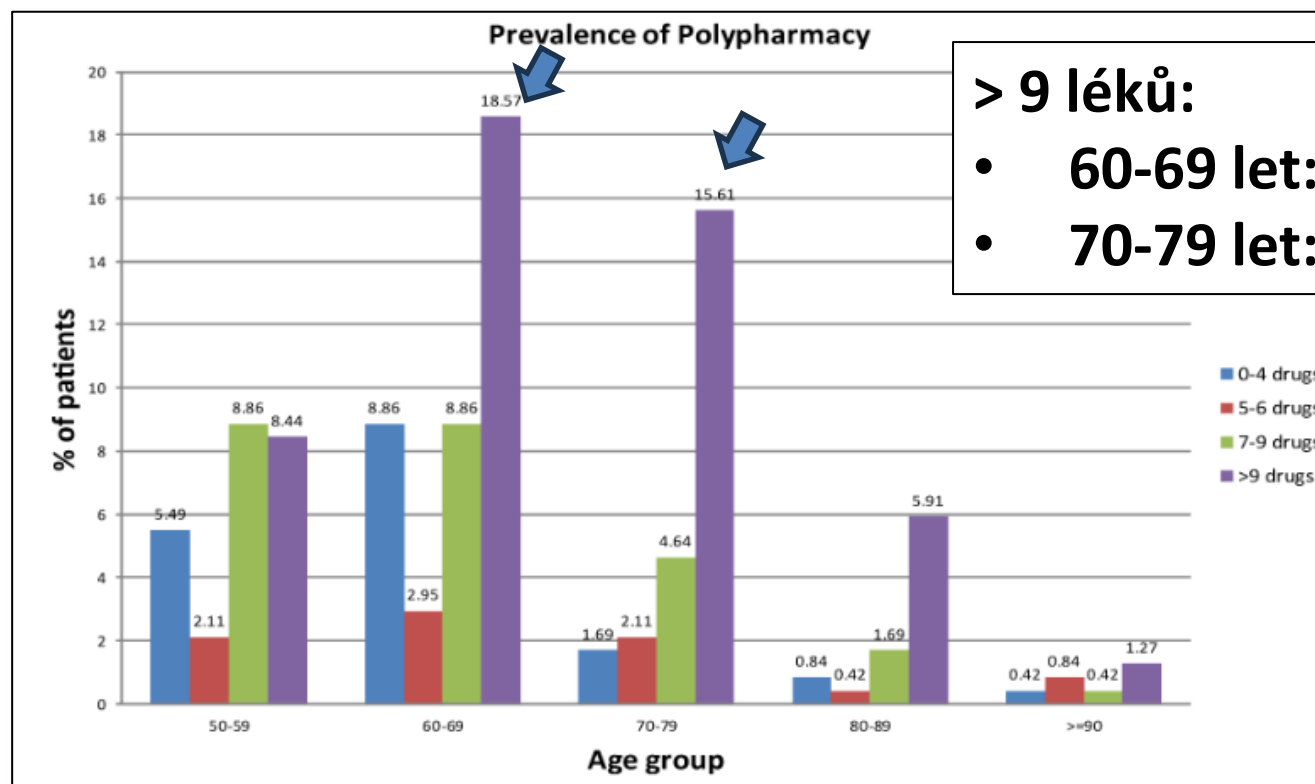
Účinnost terapie HF ve vyšším věku

Polypragmazie:

- častější výskyt nežádoucích účinků

Rizika:

- mezilékové interakce, adherence (záměny/vynechání)

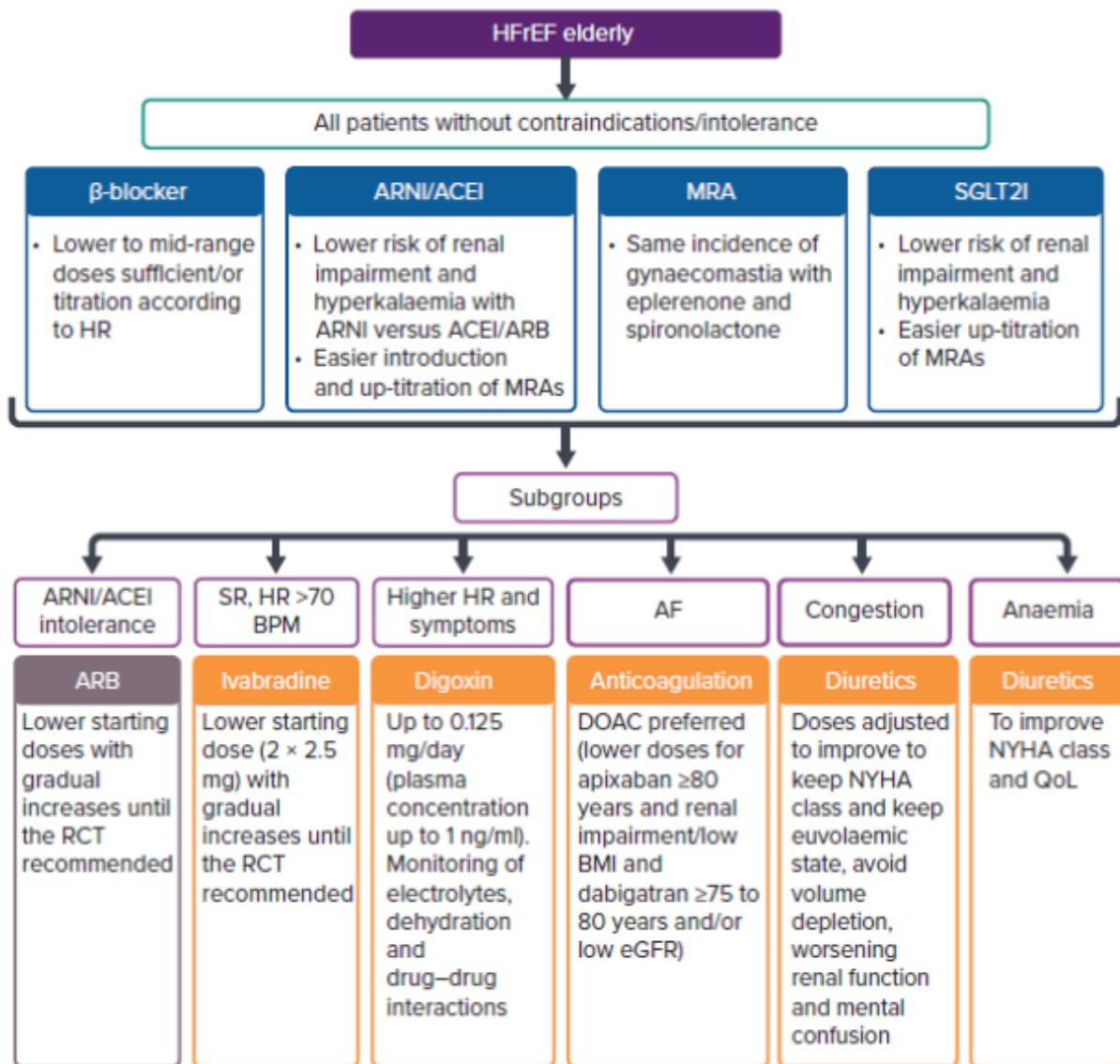

> 9 léků:

- 60-69 let: 18,5% pacientů
- 70-79 let: 15,6% pacientů

Navrhovaný postup farmakoterapie u starších

- I Assessment of serum creatinine and potassium levels before initiating ACEI/ARB, ARNI, SGLT2I and MRAs
- II Lower starting doses with gradual increases until the RCT recommended
- III Monitoring of serum creatinine and potassium levels at intervals according to starting values. Regular monitoring of BP and HR
- IV For ACEI/ARB, ARNI, SGLT2I and MRA: eGFR up to 30%
K⁺ >5.5 mmol/l or eGFR <30 ml/min/1.73 m²
TRANSIENT DOSE ADJUSTMENT

K⁺ >6.0 mmol/l or eGFR <20 ml/min/1.73 m²
REFERRAL TO A HF SPECIALIST

Vybrané kontraindikace farmakoterapie u starších

ACEI/ARB

Contraindications:

- Previous angioedema
- Bilateral renal artery stenosis
- SBP <90 mmHg
- Severe hyperkalaemia ($K^+ >5.5$ mmol/l)

ARNI

Contraindications:

- SBP <100 mmHg
- eGFR <30 ml/min/1.73 m²
- Previous angioedema

β -Blocker

Contraindications/precautions:

- HR <60 BPM
- SBP <100 mmHg
- Signs of peripheral hypoperfusion
- PR interval >0.24 s
- Second- or third-degree atrioventricular block
- Severe COPD/history of asthma
- Severe peripheral vascular disease

MRA

Contraindications:

- $K^+ >5.5$ mmol/l or eGFR <30 ml/min/1.73 m²

SGLT2I

Contraindications:

- eGFR <20 (30)* ml/min/1.72 m²

Nefarmakologická terapie srdečního selhání u seniorů

Nefarmakologická terapie HF ve vyšším věku

- většina studií ICD a CRT měla relativně malé zastoupení populace nad 75 let

Avšak:

- **indikace pro implantaci (ICD/CRT) nejsou limitovány věkem pacienta, ale funkčním stavem a očekávanou dobou přežití nad 1 rok**
- > 40% primoimplantací je provedeno ve věku nad 70 let
- > 10% ve věku nad 80 let
- u nemocných nad 70% významně vyšší celkový benefit z implantace CRT

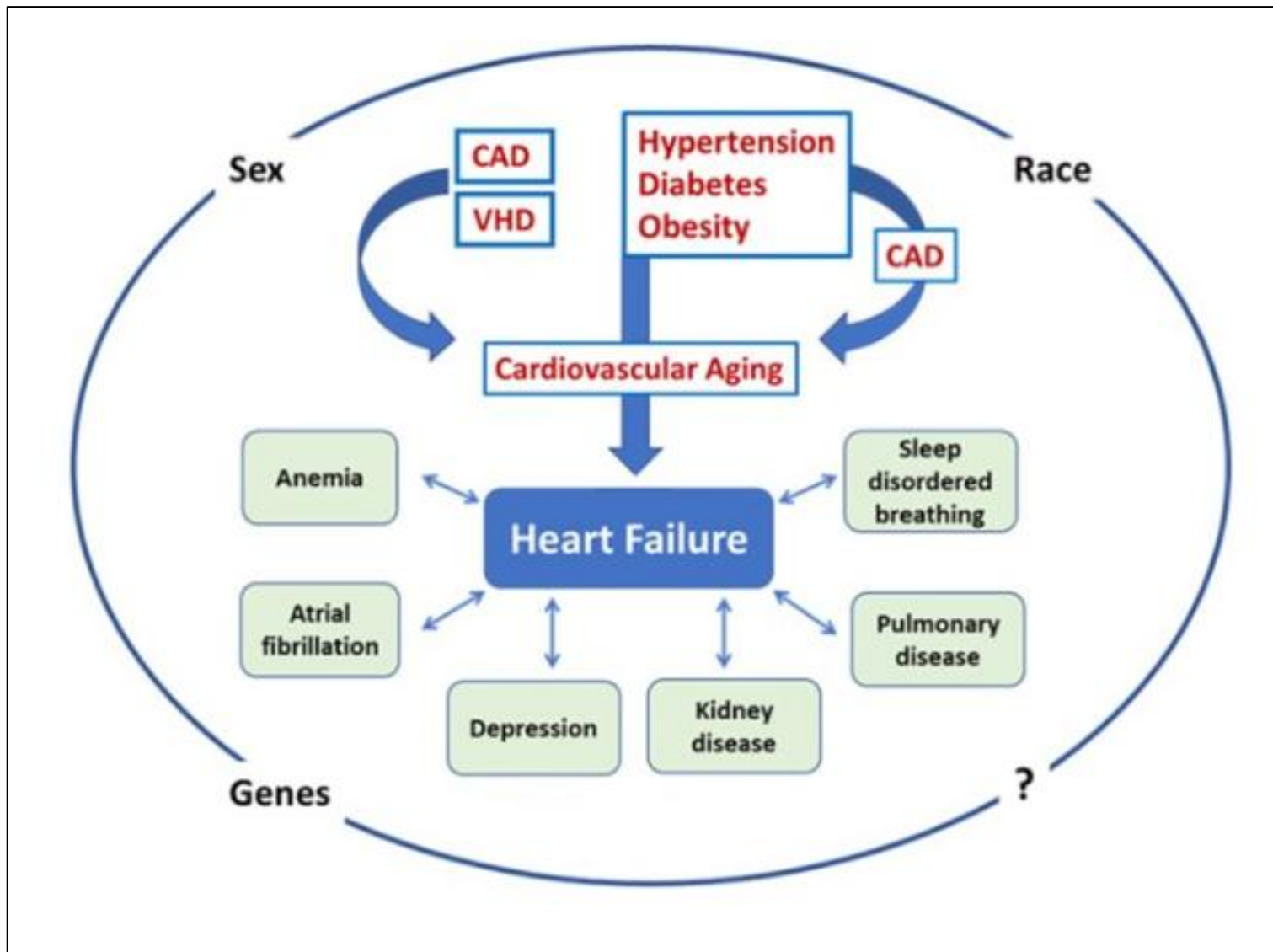
Problematika deaktivace ICD

- vysoce individuální
- „end-stage „ HF
- sdílené rozhodnutí (pacient/rodina)

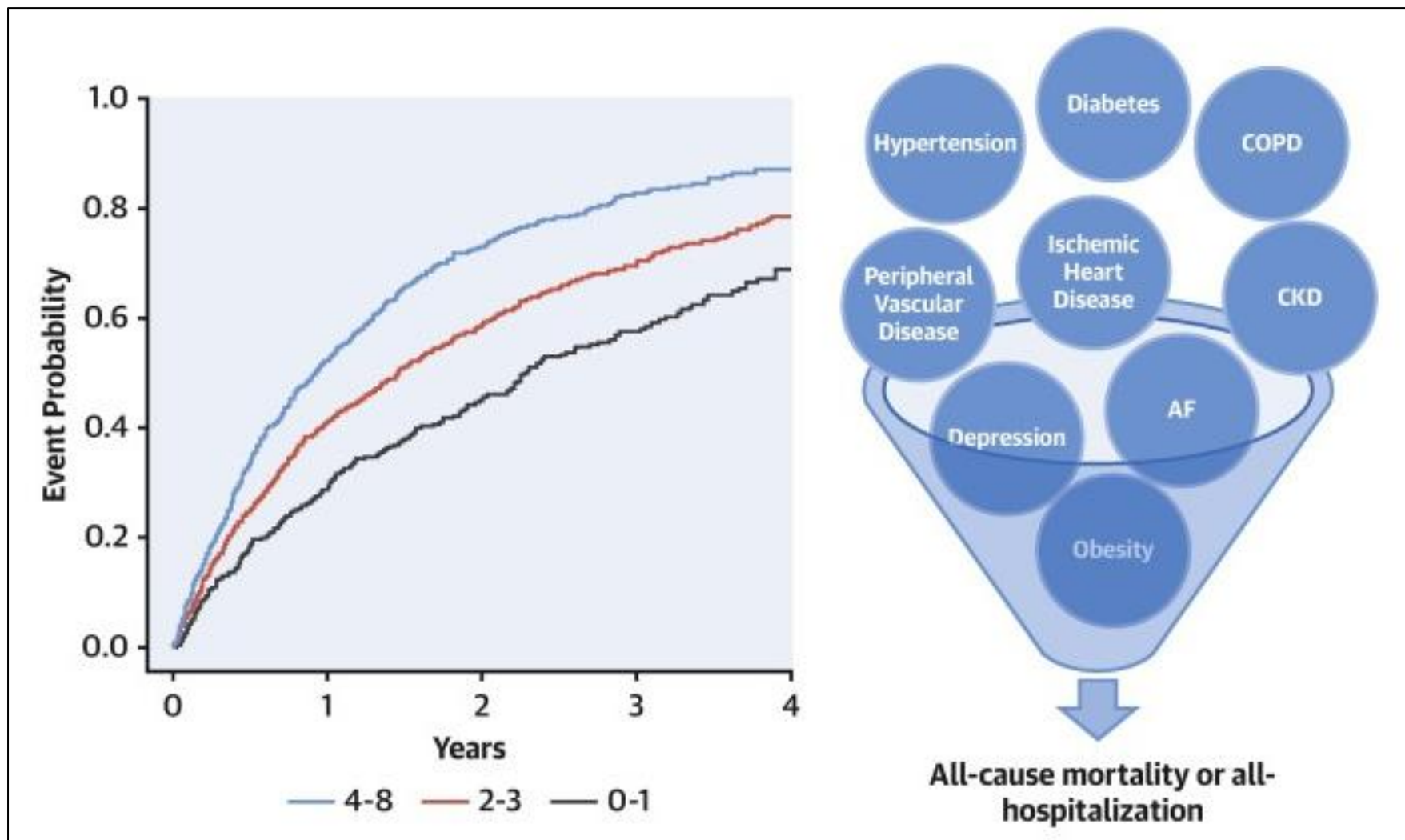
Role komorbidit

Role komorbidit v patogenezi HF

Tripodiadis, F. et al. Pathogenesis of chronic heart failure: cardiovascular aging, risk factors, comorbidities, and disease modifiers. Heart Fail Rev 27, 337–344 (2022).

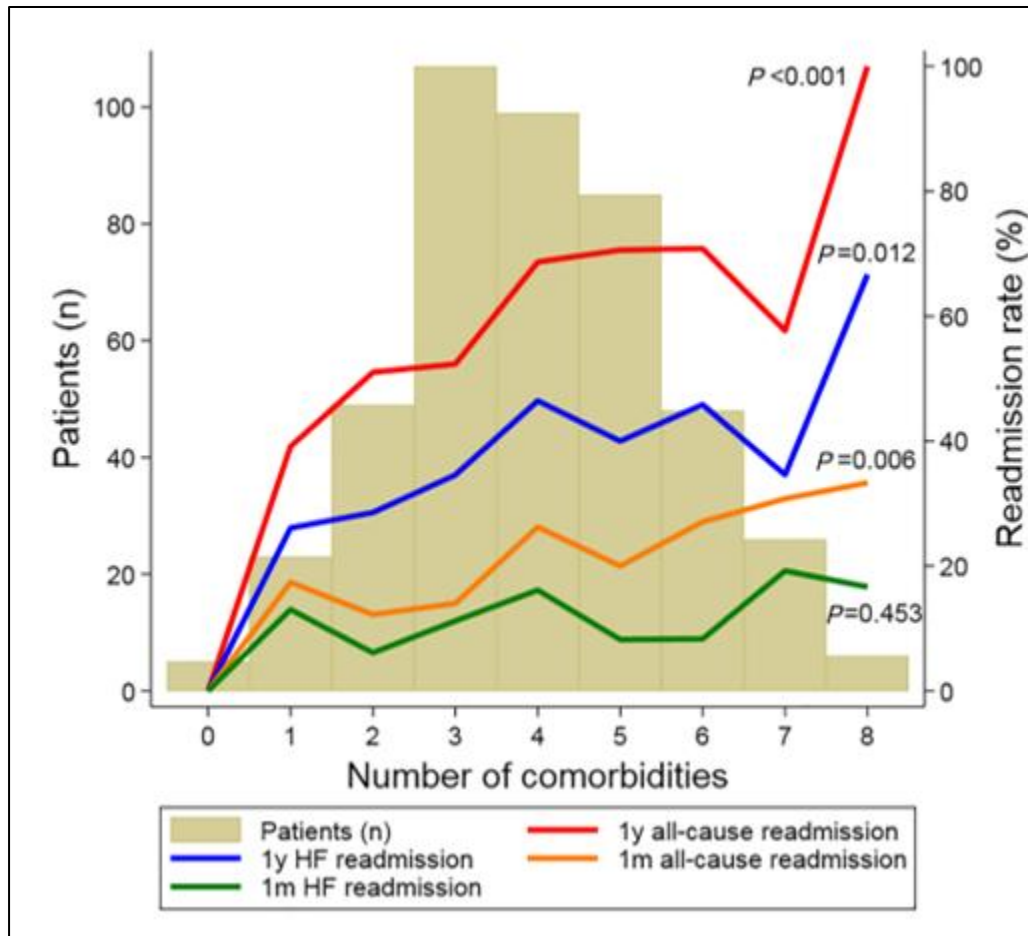
Vliv komorbidit na mortalitu a HFH

Regan, J.A. et al. *J Am Coll Cardiol HF*. 2019;7(12):1056–65.

Management komorbidit

S počtem komorbidit narůstá riziko rehospitalizací

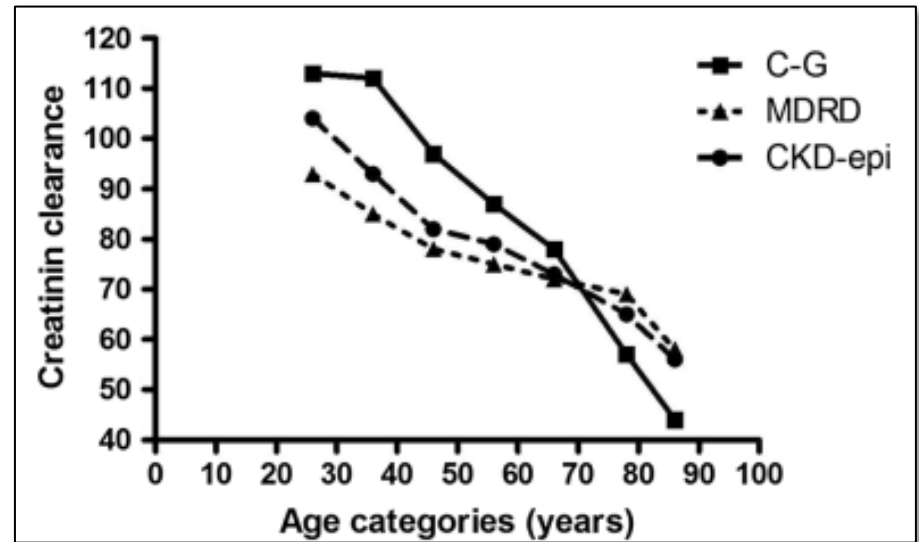
Nejvýznamnější:

- nefropatie
- diabetes
- anemie
- CHOPN
- ICHS
- obezita
- cerebrovask. onemocnění
- fibrilace síní

Pokles renálních funkcí v závislosti na věku

S věkem dochází k poklesu renálních funkcí:

- hyperkalemie
- limitace dávkování medikace

Willems et al. BMC Geriatrics 2013, 13:113

Prevence poklesu renálních funkcí u srdečního selhání:

- SGLT2i (empa/dapagliflozin) mohou příznivě zpomalit progresi renálního selhání i u křehkých pacientů

Santulli et al. Hypertension. 2023;80:1800–1809

Kardiální kachexie, sarkopenie a syndrom křehkosti

Kardiální kachexie a sarkopenie

Kardiální kachexie

- needémová ztráta alespoň 6 % váhy v posledních 12 měsících
- 5–15 % pacientů s HF
- ↓ tolerance námahy, ↑ komplikací, ↑ HFH a mortalita

Sarkopenie

- 30–50 % pacientů s HF
- v počátečních fázích syndrom sarkopenické obezity (tuková > >
> svalová tkáň)

Terapie:

- komplexní: podpora chuti jídla
- kvalitní strava s dostatkem bílkovin (1-1,5g/kg váhy s ohledem na renální a jaterní funkce)
- svalový trénink!
- malá dávka anabolik (?!)

Syndrom křehkosti u HF

Definice:

- ↓ funkce a funkční rezervy řady orgánových systémů

Výskyt:

- až 45 starších pacientů s HF

Zahrnuje:

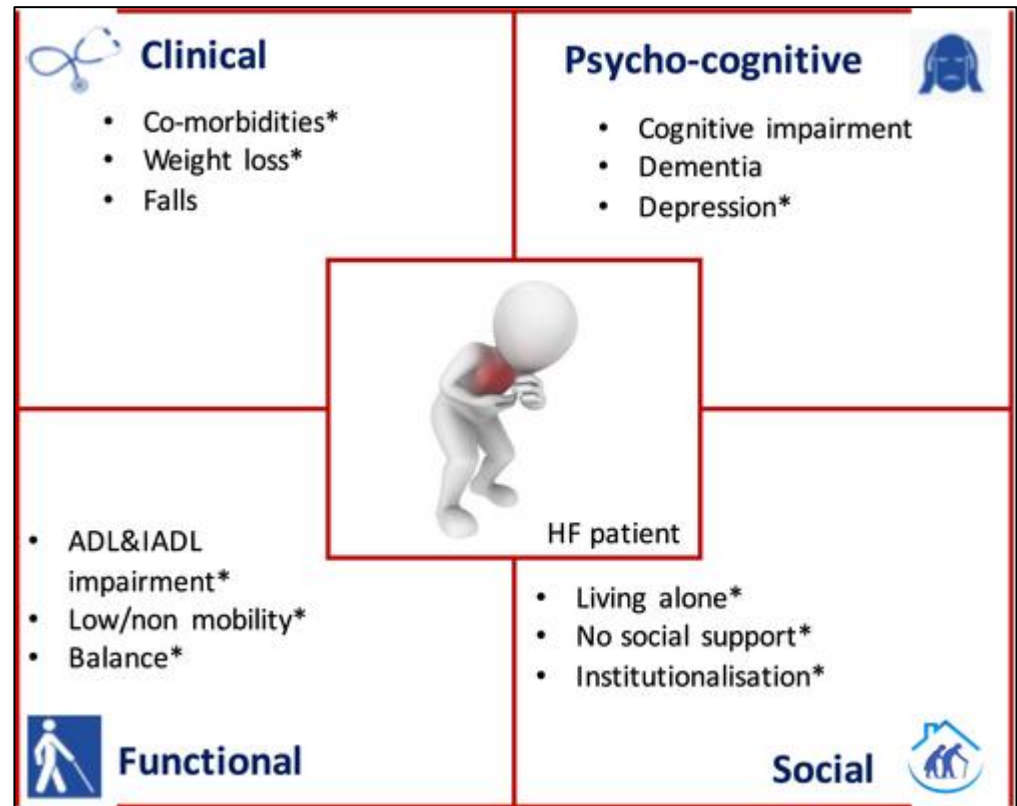
- prvky fyzické i sociální
- asociace se zhoršením prognózy, ↑ riziko mortality i HFH

Diagnostika - alespoň tři ze čtyř kritérií:

- neúmyslná ztráta tělesné hmotnosti (alespoň 4,5 kg/rok)
- pocit ztráty tělesné síly (možné objektivizovat – např. handgrip)
- zpomalení rychlosti chůze
- snížená fyzická aktivita

Syndrom křehkosti u HF

Základní domény syndromu křehkosti

Terapie:

- komplexní: úprava jídelníčku, kardiorehabilitace, odstranění negativních psychosociálních vlivů
- racionalizace medikamentózní i nefarmakologické terapie

Problémové otázky terapie HF ve stáří

Účinnost terapie HF

- medikamentózní
- nefarmakologická

Riziko komorbidit

Spouštěcí mechanismy srdečního selhání

- možnost prevence

Kardio-cerebrální syndrom

Specifika vyššího věku

- sarkopenie
- deficiencie železa
- syndrom křehkosti

Paliativní péče

Srdeční selhání u seniorů je výzvou:

- specifika farmakologické i nefarmakologické terapie
- role komorbidit
- pohyb představuje benefit i v této skupině pacientů

...děkuji za pozornost